Чурапчыга күн тахсар !

САҺА ОЛОХ

Чурапчы улууҥун хаһыата

2010 сыл Олунньу 2 күнэ оптуорунньук №9 (10096)

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

2010 сыл — Учуутал сыла

Тохсунньу 22 күнүтэр Чурапчы аҕыс сүҥүөх оскуолатыгар "Мин олонхом биһигэ" диэн кэнэг ис хоһоонноох ураты сахалыы тылынаах регионалыай семинар үрдүк таһымнаахтык аста. Педколлектив уонна төрөппүттэр биирдэ ыыппыт дьаһалларыгар улуустааҕы үөрэх управлениетыттан инновационнай отдел салайаччыта РСФСР үөрэҕириитин туйгуна, учууталлар учууталлара ЕН.Ермолаева уонна ВЕ.Макарова, оскуола коллектива (директор РФ үөрэҕириитин туйгуна, старшай учуутал П.Н.Посельская) улуус оскуолаларыттан, үөйүаннарыттан педагогтар кыттыбыттыылар.

Бастакы түһүмэҕэ "Олонхо тойута аһыллан сир-дойду дьаргэйэ ооньоото" диэн ааттаах. М.Г.Старостина салайыытынан 2-с "а" кылаастар – "Ыалдьыттары көрсүү", 3-с "а" кылаас үөрэнээччилэрэ – "Турукка киирии" сэҥэрин-туомун толорон, алгыс үтүөтүн этэн, өйдөбүнньүк балаҕтэрин туттаран үөрүүлэхтик астылар.

"Өйдөрүн-санааларын холбоон сүүс киһи сүбэтин түмэн сүмэн олоҥу сүрүннэн" диэн иккис түһүмэххэ үөрэнээччи бойытын сайыннарар дьарыктара буоллулар. Ол курдук, 2-е "а" кылаас үөрэнээччилэрэ "Атыльыытын тэҥнэһии Олонхо дьиэтэ-уота" (салайаччы М.Н.Попова), 3-е "а" – "Айылҕа ис дьиҥэ. Төрүт өгөһүүта" (салайаччы С.А.Басаева), 1-кы "а" – "Учугэйтэн үөрэбин, куһаҕаннан хомойобун" (салайаччы В.И.Пермякова), 4-е "а" – "Кэмэ. Киһи бойыа-бойытыгэр кэмелэһүүтэ" (салайаччы А.Н.Коркина), 4-е "б" – "Мин Чурапчым" (салайаччы С.А.Артемьева), 1-кы "б" – "Саха сирин маанылаах кэтэрэ – кыталык" (салайаччы С.М.Жергина), 2-е "б" – "Кыыс – омук анала, уол – омук кэскилэ" (салайаччы А.Д.Захарова) темаларынан бэртээхэй ис хоһоонноон интэриэнинэйдик ыыттылар. Маны таһыран 4-с "а" кылааска "Ил турук" дьарыгар М.Г.Старостина, Г.Н.Игнатьева холбоон "Уол оҕо дохсуна, кыыс оҕо талыыта", 2-с "а" кылааска "Иэйии" дьарыгар А.С.Дьячковская "Хомус алыптаах музыката" оҕо эс туругун хамсаан уонна уруһуйдаан таһаарыныгар саха омук тобуллаҕыс толкуйа, истиг иэйиитэ чахчы оҕоҕо баарын итэҕэрттилэр.

Үүнү түһүмэххэ "Дьыл эргиирин – олох быстыбат ситимин тутуһан" диэнтэ 3-с "б" (салайаччы М.И.Дыдаева) кылаас төрөппүттэрэ уонна үөрэнээччилэрэ "Тохсунньу ый түһүлгэтин киһи аймах үөскээн орто дойдуга олохсуйуутун аналаран көрөн, айымньылаахтык сыһыаннаһан киэҥ түһүлгэни тэлгэтиллэр. Бу тэрээһиннэргэ практикалаах кэлэ сылдьар Дьокуускайдааҥы культура уонна искусство колледжын 3-с курсун студеннара К.В.Пестерев, С.С.Ноговицын кыттыыны ылбыттар. "Айбытым алгыстаныы, онгорбутум уруйданыы" диэн үөрэнээччилэр оноһуктарын бөлүктэбэтэн дьон-сэргэ эҥэтэрэ кэрдэ.

"Этэр тыл этэлгэтин ыччатыгар түүлэах тобоҕ ороҕо аһыллан биэрдин" диэн "Мин олонхом биһигэ" киниигэ сүрэхтэниэтэ буолан аста. Бу программа үгүс мөкүөрү таһаарбыта, сэҥэриннэ ылбыта. 2-с көлүөнэ Федеральнай госстандарты өтө көрөн оноһуллубут буолан "Тыа оскуолата" республикатааҕы педагогическай дьаарбанкаҕа кыттан Грант республикатааҕы үөрэх үлэһиттэрин таһымнарын үрдэтэр институт тэриллибит инновационнай программаларын конкурстарыгар киэҥ биһирэбилин ылбыта. Айар авторскай группа үөрэхтээ туттуллар пособиеларын норуот киэн туттар "Бичик" киниигэ кыһата учууталлارга, төрөппүттэргэ уонна киэҥ арыгыраа аналаан таһаартарда. Авторлар киниигэ күн сирин көрөрүгэр улуустааҕы үөрэх управлениетыгар (начальник В.Н.Коркин, отдел начальниктара М.П.Манасытова, Е.Н.Ермолаева) сүүрэн-көтөн, туруорсан ситиспиттэриигэр махтаналлар. Бу программа "Үөрэхтээһин туһунан сокуон" ирдэбилэриигэр эппиэттиир гына тупсаҕайдык оноһуллубут. Программа төрүүтэ, түһүмэхтэрэ, сыалсорута, тутула, сүрүн олуктара, ыытыы ураттыара, барыла кылаастарынан, ис хоһоонно, туһаныллыбыт литературата олонхо тылынан-өһүнэн толору уу сахалыы чуолкайдаммыт. Киниигэ киирии тылын программа идеятын автора Е.Н.Ермолаева кылгастык өйдөтүмтүө гына суруйбут. Программа түһүмэхтэрин СР үөрэҕириитин туйгуна, РФ үөрэҕириитин Бочуоттаах үлэһитэ В.М.Пермякова, СР үөрэҕириитин туйгуна М.И.Дыдаева ("Сайдам"), СР үөрэҕириитин туйгуна, РФ үөрэҕириитин Бочуоттаах үлэһитэ А.Н.Коркина, СР үөрэҕириитин туйгуна С.А.Басаева ("Тобул"), В.М.Пермякова, СР үөрэҕириитин туйгуна А.С.Дьячковская ("Иэйии"), СР үөрэҕириитин туйгуна М.Н.Попова, М.Г.Старостина ("Ил турук"), Ф.Н.Дьячковская суруйдулар.

Биэчэрбит "Өбүгэ үгэҺэ, өлбөөрбөт үөрэҕэ үөтэрэ эйэх, сарданалаах санаата сайара үгүс" диэн санаа этастаһыытынан түмүктэнэ. Мандар Уус: "Саха киһитэ өбүгэттэн удьуорунан өйүнэн-санаатынан кыахтаах, солуну сэҥээрэр. Онон, билиҥҥи быыһык кэмҥэ, биһиги иннибитигэр оруну кыра ардэриттэн мөккүөрү миккийэн, иитэн-такайан таһаарыы туһунан толкуйу тобуларга улаханнар сорук турар", – диэн ыллыктаах санаалара бу программаҕа дириҥ ис хоһоонноохтук киирбит.

М.Н.ЯКОВЛЕВА,
"Мичил" ОСК үөйүөн сэбиэдиссэйэ,
М.Д.ВЫРДЫЛИНА,
методист, В.Д.ЧЕПАЛОВА,
Е.С.ЛУКИНА,
М.С.КАРДАШЕВСКАЯ,
төрөппүттэр,
Д.В.МОНАСТЫРЕВА,
М.Е.МИХАЙЛОВА,
интэриэннэр.

Сонуннар

ОСКУОЛАЛАРГА ДЬОҺУН КӨРСҮҺҮҮ

Бу күннэрэ биһиги улууспутугар умнуллубат дьоһун дьаһал буолан аста. Российскай Федерация үтүөлээх артыыта, Саха Республикатын народнай артыыта, Саха Комсомолун бириэмийэтин лауреата Александр Парфеньевич Самсонов үс күн устата биһиги улууспут 6 оскуолатыгар ыалдьыттаан аста.

Киин улахан буукубаттан суруллар Учууталлар династияларын салаҕаччы Аҕата – Саха Республикатын интеллигенциятын бэрэстэбиитэллэриттэн биирдэстэрэ. Сүүстэн тахса учебниктар, пособиелар, ыстатыйалар автордара, Российскай Федерация уонна Саха Республикатын оскуолаларын үтүөлээх учуутала, Үлэ Кыһыл Знамята, Бочуот Знага орденнар кавалердара – Парфений Никитич Самсонов. Ийэтэ – саха дьахталлыттан аан бастаан Ленин орденынан бэлиэтэммит, республика оскуолаларын үтүөлээх учуутала – Надежда Евменьевна Самсонова. Улахан эдьиийэ Саха Государственнай университетын профессора, СССР уонна РФ норуотун үөрэҕириитин туйгуна, К.Д. Ушинскай мэтээлин кавалера – Тамара Парфеньевна Самсонова. Саха сиригэр үлэлии сылдьар үгүс элбэх нуучча тылын учууталларын иитэн-үөрэтэн таһаарбыта. Киин кэргэнэ Улуу Сэрии кыттыылаах, РФ уонна СССР үөрэҕин туйгуна, Саха Республикатын үтүөлээх учуутала РФ Бочуоттаах үлэһитэ Алексеев Василий Васильевич – республикабытыгар ахсаан учууталларын иитэн-үөрэтэн таһаарбыт киһи. Кыра эдьиийэ Клара Парфеньевна – медицинскай наука кандидата РФ уонна Саха АССР үтүөлээх бырааһа, Верховнай Сэбиэт депутата. Барыы билэрбитинэн, Александр Парфеньевич 1975 сылтан саҕалаан республика бары улуустарыгар Улуу Кыайыы үтүө өйдөбүлүн сырдатар үлэтин саҕалаабыта. Убайдара Николай, Владимир Аҕа дойду сэриитин кыттыылаахтара. Николай сэриитэн эргиллибэтэҕэ, Владимир эргиллэн кэлэн – физико-математическай наука кандидата буола үммүтэ.

Улуустааҕы гимназия, С.А.Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолата, 2-с №-дээх Чурапчы орто оскуолата, Сылаан, Болтоно, Мугудай орто оскуолалара сүрдээх тэрээһиннээхтик көрүстүлэр. Оскуола аайы көлүөнэлэр истиг көрсүһүүлэрэ буолан аастылар, ветеран-нар махталлара улахан. Александр Парфеньевичі бэйэтэ учуутал идеалэх буолан, оҕолору бэйэтигэр түргэнник тардар, сэрии тематын тиийиитиэ гына быһааран, ыллаан, толкуйдатан, көрдөрөн, аахтаран киһи сэргэн төһө баҕарар истэ олоруох курдук ыытта. Биһиги киэн туттар геройдарбытын Г.Д.Ефимовы, В.К.Захарованы дьиҥ куоластарын, сэрии кэминээҕи ырыалар автордарын кытта кэпсэтиилэри иһитиннэрэн истээччилэри долгутта. Сэрии кэминээҕи ырыалары тэҥнэ ыллаан, буорах сыттаах суруктары аҕаан, өйдөбүнньүк хаартыскаҕа түһэн көрсүһүү кыттыылаахтара барыы астынан, дуоһуйан тарҕастылар. Бу дьаһал Улуу Кыайыы 65 сылын көрсө иитэрүөрэтэр суолтата сүрдээх улахан, түгэнинэн туһанан улуустааҕы үөрэх управлениетын аатыттан Александр Парфеньевичка истиг көрсүһүүтүн иһин ис сүрэхпиттиттэн махтанабыт.

Е.И.ЕГОРОВА.

ОЛУННЬУГА – "ЭДЭР СААС ЫРЫАТА"

Иккис сылын ыытыллар улуустааҕы телевизионнай "Эдэр саас ырыата" эдэр толороччулар конкурстарын кастин-концертаҕа тохсунньу 3 күнүтэр Чыаппара бөһүөлэгэр үгүс көрөөччүнү түмпүтэ. Сүүмэрдиир түһүмэх кинрбитэ быйыллы конкурс ураттыттан буолар.

Бастакы түһүмэххэ улуус 8 нэһилиэ-ннэ 19 ырыаһыт кэлэн кыттан, талааннарын көрөөччү уонна анал дьүүллүүр сүбэ иннигэр көрдөрдүлэр. Ааспыт конкурска кыттыбатах нэһилиэктэр ыччаттара кэлэн тэрээһиннэхтик кыттыбыттарын бэлиэтиэххэ наада. Ол курдук, Дириҥ, Хадаар, Толой культуратын үлэһиттэрэ ырыаһыт оҕолорун тэрийэн аҕалбыттара кэрэхсэбиллэх. Дьүүллүүр сүбэ 14 бастыҥ ырыаһыты иккис түһүмэххэ, ол эбэтэр телевизионнай устуука, талан киллэрдэ. Кинилэр ортолоругар, кыра эрдэхтэриттэн ырыаны ыллыы онгостубут, араас таһымнаах ырыа күрэҕин кыайыылаахтара Гоша Ноговицын (Сылаан), Муся Пахомова (Чыаппара), Маша Пинигина, Айыына Иванова (Дириҥ), Майя Захарова (Чурапчы) ода-баллар. Бу тэрээһиннэргэ СР ыччат политикатыгар министрин солбуйаччы Айхал Габышев кэлэн кыттыыны ылбыта, кыттаччыларга баҕа санаатын эппитэ. Айхал Иванович бу конкурс тыа сиригэр олорор дьаланнаах ыччакка суолтатын балиэтэн туран, конкурс тэрээһиннэригэр быһаччы көмө оноруорун туһунан иһитиннэрдэ.

Тохсунньу 9 күнүтэр сүүмэрдэммит ырыаһыттар салгыы телевизионнай версияҕа үөрүлүннүлар. Тыа сиригэр кулуубун аппаратурата, уота-күөҥэ хайдах буоларын, бука, барыы да билэ сыыгтаххыт. Ол да буоллар бу тэрээһиини өйүүр, өйдүүр дьон баар буоланнар устуу сүрдээх тэрээһиннэохтук барда. Ол курдук, Сылаантан Андрей Макаров салайаччылаах студия бүгүнүү көһөн кэлэн, уотукүөҥ туруоран үлэлэстэ, оҕолор "плюстарын" удамыр сыанаҕа оногон биэрдэ. Дириҥтэн Сыныаланг киин директора Клара Тарабукина эмиэ улахан өйөбүлү оногдо. Онон конкурс тэрийээччилэрэ кинилэргэ махталларын тиэрдэллэр.

Онон улуус дьоно олунньу 7 күнүтэн саҕалаан иккис ый устата "Эдэр саас ырыата" конкурс кыттыылаахтарын "Маарыччаан" биэриилэрин нөҥүө көрөөхтэрэ, сыаналыахтара. Оттон муус устар саҕаланыытыгар конкурс гала-концерта улуус киинигэр ыытыллыа. Онно дьүүллүүр сүбэ кыайыылаахтары быһаарыа, оттон көрөөччүлэр бэйиэлэрин куоластарын сөбүлүүр ырыаһыттарыгар биэрэн "Көрөөччү биһирэбилэ" хаһаайынын быһаарыахтара. Санатан эттэххэ, бу конкурсу иккис төгүлүн Чыаппараатаааҕы эр дьон хора, "Дьэ, эрэ.." кеҥүл санаа кулууба, "Ырыа" Сыныаланг киинэ, "Алаҕыр нэһилиэгэ" МТ, улуустааҕы ыччат политикатыгар отдела тэрийэн ыыталлар. Тэрийээччилэр конкурска кыттыбыт ыччаттаах нэһилиэктэр дьаһалталарыгар бу тэрээһини өйөөн, бэйиэлэрин таҕаанныах оҕолорун бары өттүнэн өйүөхтэрэ, көмөһүөхтэрэ диэн эрэнэллэр. Оттон күнду көрөөччүлэрбитин олунньу ыйтан биһиги конкурспутун сэҥээрэн көрорҕүтүгэр, гала-концерка ыыллыыттыыргытыгар баҕарабыт.

Е.М.ЛЫГКИНА,
Чыаппараатаааҕы эр дьон народнай хорун салайаччыта.

Үбүлүөйдээх биир дойдулаахтарбыт

Өбүгэ үтүө үгэстэрин эгэрэгэр-хаанцарыгар ингэрэн илдьэ сылдьар олохторун устатын тухары өбүгэ сиэрин-туомун тутуһа, үүнэр көлүөнэҕэ үлэ олоххо суолталаах бэйэ холобурунан көрдөрө сылдьар ыгыктабыллаах дьоннор бааллара биһиги олохпутун киэркэтэр, туһсарар, үйэни тыыннарыр үйэтитэр буоллаҕа.

Тохсунньу тоҥуттар тымныытыттан толлубакка, туут хайыһарын аннынан аҕам саастаах киһи аа-дьуо хаарын хайыһарынан силэйэн хаамтаран иһэр. Кини саҥыр сут-кураан сэрин сылларын, оонньооботох оҕо сааһын, көһөрүлүү кыһалҕатын - кыһарҕанын, төрөппүт иэдэс сүтэрин аһыытын, тыыннаах хаалыы иһин ойсаная, эт-хаан мөкүөрүн...

Аҕам киһи тоҥуу хаартан тахсан төрөөбүт Ламмаарыкыттын диэки барар суолу тутуста. Дьэ, бу маша кини төрөөбүтэ, улаатыыта, киһи-хара буолбута.

ҮЛЭҔЭ АНАММЫТ ОЛОХ

Иэйэтэ Боккуойа, аҕата Сэмэн (Туотайар) төрүт сирдэриттэн олохсуйан, ыал буолан сэттэ оҕону күн сирин көрдөрбүттэрэ. Аас-туор олох оксон, сэттэ оҕуттон Уйбаан чөрөн соҕотох ордон хаалбыта. Боккуойалаах Сэмэн ыгыс саҥа уолларын күн курдук көрөн, күннэтэ кыһаллан, кивиттэн күннэрэ тахсара. Үгүс улахмыас үлүскэниттэр, кыракый Уйбаан улахан иэк бэргэнэҕэ утуллан, мас көхөҕэ иллиллэн баланан дьиэҕэ утуйа хаалара үгүс буолара.

Уолчаан уоһун уоһаҕа куура да илитиэх сэрии сылаанар, суткураан үөрүүкүүр. Иэйэтин ыарбахытын таллэҕэр өҕүөстэ сылдьар кыракый уолчаан, күүс оттуган көһөрүлүүгэ хабыллан, дьонун кытта Кэбэйиэгэ барсаахтаабыта.

Сут - кураан суола-иниэ суох хаалбатаҕа. Кэбэйи сиригэр-уотугар Уйбаан күн-күбэй иэйэтэ Боккуойа көмүс уҥуоҕа хаалбыта. Дьылҕа Хаан ыйааҕынан оҕолорун-сиэнэрин талкаларэ тардан, ити үлүгэрдээх ыарахан кэмнэри талэ түһэн сыккырыыр тымныгара эрэ ордон дойдуларыгар эргийэллэр. Аҕата уолун Одьулуунтга олорор балтыгар Прасковья Львовнаҕа дыыллыр.

Олох салҕанар. Сэмэн оҕуттан тулаайахсыйбат баҕаттан, Болтоноттон төрүттээх Кампеева Анна Степановна диэн кыһыы кэргэн ылар. Дьаарыллаан, Ламмаарыкынан, Чурапчыынан олороллор, сылы сыллата элбэх оҕолоноллор.

Олох сыыйа туһсар. Уйбаан төбө да оскуола саартатыгар хойутаан олордор, билиини-көрүүнү түргэнник ылынар. Ордук айылҕа үөрэҕин, историяны, географияны нетингник ахталларын махтана саныыр.

1962-1965 сылларга ыраахтыы оҥсуордоох эдэр ыал ыраах Нуотара үрүөр сүөһү көрөн кыстыыллар.

Ламмаарыкыга кыһынын, сүөһү сыырҕа үрдүттэн аһыыр кэмигэр, Уйбаан хас эмэ кестөөх сиртэн атынан, оҕуһунан от таһара. Быыс булан бултуура-алтыыра, үгүс күнү түүлэҕи государствоҕа туттарара. Кылгас кэмнэ кадровай булчутунан эмиэ үлэлии сылдьыыта.

1975 сылтан 1995 сылга диэри "Толус" фермаҕа солбуллубат төһүү үлэһит. Биир өрөбүл, сыыналанга суох үс сүүстэхэ сүөһү турар фермаҕар күнүгэ сэттэ тоҥа курдук ноһуому таһаарыыта үлэлэбитин бу баардыы көрэр.

Уйбаан Ламмаарыкыттан тахсан үүтэниттэр тиийдэ. Туут хайыһарын устан, үүтэниттэр киирэн чэй өрүнэн аһыырга саныыра. Чэй оргуйар кэмигэр эмиэ уруккуну-хойуккуну "одуулаан" ылла. Бүгүн Уйбаан Сэмэнэбис 70 сааһын туолар. "Сыл-хонук" - диллэрэ чахчы.

"Олоҥу эрдэтэ санаатахха, барыта этэнгэ эбит. Эдэр сааска ыал буолан, кэргэммиэнэн 36 сыл биирдэ олорон, сэттэ оҕону төрөтөн улаатыннаран, олох аартыгар үктэнэрбиппит. Кэргэним Тамара Петровна 56 сааһыгар бу олохтон эрдэлээн барахтаабыта. Кини баҕа санаатын курдук оҕолор улаатан, үөрэхтэнэн, дьиэ-уот туттан быыр-баччы туспа ыал буолан олороллор.

Улахан кыыс Парасковья Ивановна – үрдүк үөрэхтээх, Чурапчы орто оскуолатын педагога, Саха республикатын үөрэҕириитин туйгуна. Кэргэнэ Егор Ильич –иккі үрдүк үөрэхтээх, юрист.

Петр Иванович, орто анал үөрэхтээх, "Чурапчы суоллара" ААО тутаах үлэһитэ. Кэргэнэ Александра Афанасьевна – дьиэ хаһаайката.

Семен Иванович кэргэниитэн Анна Афанасьевнаттан – саҥа ыаллар, талҕаһа хаһаайыттара.

Иван Иванович, үрдүк үөрэхтээх, "Чурапчы иэйилиэгэ" муниципальнай тэриллии баһылыта. Сыл түмүгүнэн Саха республикатын хапсаҕайын федерациятын бастыҥ салайаччыта. Кэргэнэ Анна Гавриловна орто анал үөрэхтээх, атыыһыт.

Роман Иванович – иккі үрдүк үөрэхтээх, Саха республикатын физическэй культуратын туйгуна, хапсаҕайа, спорт маастара, Госкомспорт кылаабынай специалиһа. Кэргэнэ Екатерина Васильевна – үрдүк үөрэхтээх, математика учуутала.

Тамара Ивановна – орто анал үөрэхтээх, алта оҕолоох. Михаил Михайлович – орто анал үөрэхтээх. Таатта Боробулугар олороллор, үлэлииллэр.

Дария Ивановна – үрдүк үөрэхтээх, физкультура учуутала. Кэргэнэ Гаврил – орто анал үөрэхтээх. Бахсы Толоонтар олороллор. Сиэнэр эбиллэллэр, кинини үөрдүллэр.

Олох салҕанар. 2003 сыллаахха Черкашина Мария Яковлевна диэн дьахтары кытта олохпутун холбообуппут.

Бочуоттаах сылаанныыр тахсыахпыттан, оттуур сирбэр үүтэн туттан, саас хаар ууллуоҕуттан, кыс хаар кыыдамныар диэри жанна олорон оттуубун, булуубун-алтыыбын. Үлэҕэ үөрэммит үөрүйэхпинэн саная хотту күнүтэ түбүгүрэбин, тиийэбиттаахайбын.

Иван Семенович 2003 сайыныгар 63 сааһыгар иккис кэргэнин уолуваан Максимкалыын үүтэнин таһыттан хаамаайы "тыатааҕынан" өлөрөн дьонун соҕуспутун, өбүгэ үтэһин тутуһан "тыатааҕынан" Чыаппаратын дьонун күндүлээбитин санаан каллэ.

Ити курдук олорбут олоҥун саахыланан кэпсиир, ахтар-саныыр биһиги аҕабыт Иван Семенович. Миэтэрэпиэр кэнсбитинэн, кини 1940 сылааахха тохсунньу ый 15 күнүгэр төрөөбүтэ. Бэйиэл 70 сааһын томторчу туолла.

Аҕабыт үтүө суобастаах үлэтин туһунан урукку биригэдьиэрэ, зоотехника, билигин Саха республикатын тыатын хаһаайыстыбатын департаментын начальника Оконешников Ксенофонт Федорович маннык ахтар: "Иван Семенович сүөһү, от-мас кытаанах үлэтигэр пенсияҕа тахсыар дылы биир өрөбүлү суох, биллэтень ылан биир да үлэ күнүн сүтэрбэккэ, эдэр ыччакка чахчы холобур буолар гына үтүө суобастаахтык үлэлэбитэ".

Аҕабыт Иван Семенович сыраалаах үлэтэ сыаналанан, 24 сааһыгар 1964 сыллаахха Коммунистическай үлэ ударника знагынан, 30 сааһыгар В.И.Ленин 100 сылын үбүлүөйүгэй мэтэлинэн, элбэх грамоталарынан наҕараадаламмыта уонна Махтал суруктары туппута.

Парасковья ПОПОВА,
Оконешниковтар
улахан кыыстара.

Аҕаарчы санаата

8 ЦЕНТНЕРДЭЭХ КИНИГЭ

Кинигэ – үйүн үйэлээх пааматынныык. "Увидеть и познать свой край можно либо своими глазами, либо с помощью книг", – диэн дириҥ ис хоһоонноох этии быыльгыттан биллэр (М. Ломоносов эпитэ). "Книга–это духовное завещание одного поколения другому.. Племена, люди, государство исчезали, а книги оставались" (А. Герцен).

Быыльгы Италия, Греция, Македония, Персия, Индия, о. д. а. дойдуларга суруллубут кинигэлэри билигин да булуохха сөп. Ватиканнаҕа, Иерусалимнаҕа, Пекиннэҕэ төбөлөөх таҥара кинигэлэрэ харалаан сыталлара буоллар.

Кинигэнэн быыльгы олоҥу анаарыы, бэйэ төрүччүтүн ыйытыы, интэриэһиргээһин үгүөҕэ, кэҥэҕэ, билиигэ баҕалаах дьон аранатыгар күүһүрэн, диригэн иһэр.

Аҕа дойду Улуу сэрэтин кыттыылаахтарын кытары үлэҕэ нэһилиэктэртэн соруунан туран ылсан үлэлэспит дьоннорбор билиэн даҕаны эссе төгүл махтанабын: Арыылаахтан А. Т. Карсанаевка, Кытаанахтан Н. Г. Скрябиннаҕа, Н. Ф. Смирниковка, Болтоноттон А. Д. Картузовка, Хатылыттан К. М. Иустиновка, Мырылаттан И. И. Собакиннаҕа, А. Е. Макаровка, Мыҥдаҕайыттан Е. С. Дьячковскайдаҕа, Халаартан Е. В. Харитоновка, Хайахсыттан М. Д. Клюшовка, Н. В. Лукиноҕа, Чакыртан М. К. Кириллиннэҕэ, Н. В. Филипповка, Маллаҕхситтэн М. Н. Корякиннаҕа, Мутудайтан Т. С. Ноговицынаҕа. Махтаныам этэ нэһилиэктэрин историятын үйэтитэр иһин ахсаабакка үлэлэһэ сылдьар дьоммор – Сылангтан К. Г. Макароваҕа, Мутудайтан Т. Е. Захароваҕа.

Мин биир сөбүлээбит кинигэбиэн К. Г. Макарова мунньан, хомуйан оногор таһаартарбыт "Сылаҥ оскуолата – үүнүү-сайдыы суолунан" диэн 2009 с. тахсыбыт кинигэтэ буолар. Дьиҥнээн кинигэ кинигэ курдук. Оскуола быыльгыттан историятын, үлэлэрэ-хамнастарын, кыайыыларын-хотууларын көрдөрүнэрин, кыайыылаарын-хотууларын баҕарытын хабан ыҥырыытыт. Оскуола 100 сыл саастаах үлэлэбит, профессор Г. П. Башарин стата үлэлэбит. Кинигэ нинньи страницатын сүктүт. Кинигэ нинньи страницаларыгар Е. А. Борисов "Билим–олох төрдө" диэн ыстатыйатыгар Өксөкүлээх Өлөксөй үйэ аннараа өттүгэр эпитэ санаатын аҕалар: "..Сахалар культуралаах, интеллигентнэй эрэ буоллахтарына сарсыҥҥы күн туһунан саныахтаахтарын туһунан эпитэ. Кини үөрэҕэ, сайдыыта суох дьон күннэриэн олороллор, бэйэлэрин иэттэн олорор ыаахтара суох диирэ"–диэн Өксөкүлээх этиитин быһаран биэрэр.

1909 с. Булгуньахтаахха священник Аврам Васильев туруорсуутунан, кини дьиэтигэр "Сурук-бичик оскуолата" аһыллыбыт. А. Васильев сабиадиссэйдээбит. Бу туһунан кэпсиир документы учуутал И. К. Макаров архыыптан хасыһан булбут. "..в делах Якутского епархиального училищного совета имеется отчет Сыланской школы-грамоты за 1915 год, где указано, что школа существует с 1909 года.." (СР НАФ-287, оп 1, Л-113).

1917 с. ахсыннаы 7 күнүтэр Булгуньахтаахха саалтыыр ваҕаччы дьиэтигэр Сылаҥ начальнай училищета аһыллыбыт.

1919 с. ревком председателэ Е. К. Дьячковскай көрүлэһиннэрэн, саҥа оскуола дьиэтин тутуута саҕаламмыт. Ол эрэдэн 1923-24 сс. оскуола дьиэтин үрүнэр уоттаабыттар, ревком Е. К. Дьячковскайы ытан өлөрбүттэр.

1921 с. бастакы сүүнүөхтээх трудовой оскуола аһыллыыта. 32 оҕо үөрэммит. Кинилэртэн 11-рэ кыргыттар.

1925 с. Эмпэр П. И. Сивцев дьиэтигэр (Булгуньахтаах) Советскай начальнай оскуола аһыллыыта.

1929 с. И. И. Сивцев-Мытыйыкы байэтин дьиэтигэр улахан дьону үөрэтэр лакпууну астарбыта. 17 саастаах Дьөгүөссэ Баһаарын-Г. П. Башарин үөрэнэ киирбитэ.

1939-40 сс. үөрэх дьыалыгар оскуола 7 кылааста көмөлөнүбүта.

1956 с. оскуола Булгуньахтаахтан Үйүн Күөлгэ көһөрүллүбүтэ.

1966 с. орто оскуола бастакы выпуһун таһаарбыта.

1992 с. оскуолаҕа профессор Г. П. Башарин аата ингэриллибита.

1993 с. экологическай иитиигэ-үөрэтиигэ республиканскай экспериментальнай площадка аһыллыыта.

1997 с. "Социальнай экологическай "Эйгэ" комплекс" статуһа ингэриллибита. Салайаччы-Е. Д. Макаров. 1984 сылтан кини салаллатынан "Сир оногоһуутун музейа" олохтоммута.

Ити курдук үбүлүөйдээх оскуола хайдах тэриллэн, үөскүүн, сайдан, тэнийэн иэдэстин дьоммор-сэргэбэр биллэрэрэ бу кинигэттэн ылан суруйабын. Кинигэ атын ис хоһоонутар тэнийэ сатаабатым.

Билигин кылгастык кинигэ туһунан түс санаам. Маннайгытынан, ыстатыйабын "8 центнердээх кинигэ" диэн аҕаарчыларын сэргэхситиэрэ аатталатым. Биир кинигэ ыйаахына 1 кинилэ 200 граммна чуҥаһыыр. Ону 700 экземпляраҕа тэҥнэтэбитим итинник буолан таҕыста. Ыстатьиа аатынан олус омнуолуу санаалаах. Ол эрэдэн түспэлээх ыарахан ыйаахынаах кинига 250-са страницалаах, күнү хаһыат иллюстрэргэ суруллубут, переплета оҕуобай оногоһуулаах. "Избранные народом" диэн Ил Түмэн ааспыт сылга таһаарбыт 590-са страницалаах, хаһыат переплеттаах кинигэтэ 1 кэлиэ 800 грамм курдук. Соруйан тэҥнэппэн көрдүм.

Иккиннэн, оногоһуута, оформлениета олус табыллыбыт. Иннэ-кэннэ айылҕа оҕолоро буолалларын санатар, от күөх өҥнөөхтөр. Дойдуларын, дэриэбинэлэрин кестүүтэ, айылҕата. "Саҥа оскуола" тутуллан испит истиэнэлэрэ, "Эмпэ" дьиэлэрэ-уоттара хайдах эрэ урукку, оччотооҕу олоҥу саныаллар.

Кини бэркиһиэн курдук элбэх коллективнай даҕаны, биирдиилээн да дьоннор хаартыскалара киллэриллибиттэр. Аҕа сорумматым даҕаны, чуолкай тыһыынчанан аҕыллар элбэх. Өгтөн кинигэҕэ, хаһыакка даҕаны, хаартыска олус ситэрэн-хоторон биэрэр. Кинигэтэр эрэ буолбакка кинини аахтараҕа, өйдөтөрө тардар. Саныыбын ээ, бачча элбэх хаартысканы булуохха, мунньуохха диэтэххэ олус элбэх үлэ оногоһуллубутун. Аны оннуларын булан олордуохха наада эбээт.

Кинигэ ис хоһоонун туһунан сиҥилии тохтуу сатаабатым диэбитим. Олус хайҕаан, сөбүлээн суруйан эрдэрим. Биир кэрохсээбитим оскуола выпускника И. К. Макаров 350 тыһыынчаны биэрэн кинигэ тахсар ороскуоҕун толору көмөлөспүтэ. Наһаа махталлаах дьыала.

Барыта үчүгэй. Ол эрэдэн уоҥунан сыллаҕа үлэлэһэн, хаартыскалары мунньан сыраластыт, кинигэ оногоһуутугар сүрүн, эпиэттэх үлэни сүктүт Клара Гавриловна Макарова аата чорбоччу соҕус суруллубута буоллар. Биһиэхэ да, Клара Гавриловнаҕа да сөптөөх сыанабыл буолуо эбэ. Бу сырыыта редколлегия чилиэттэрэ барыта тэҥ кириллэхэ туралларын. Чэ, ол туох буолуой? Бэйэлэрэ сөптөөн, сөптөөн суруннахтара.

Кинигэлэр оногоһуулара тупса турара дьону үөрдэр.

Иван ПАВЛОВ.

Кэпсиэхпин баҕарабын

БАСТЫҢ ҮЛЭЛЭЭХ БИБЛИОТЕКАРЬ

Саҥа сыл үүнэҕинэ дьон-сэргэ, тэриллэлэр ааспыт сылга хайдах үлэлээн-хамсаан кэллибит, туох-ханнык ситиһиилэрдээхпитий диэн эргиллэн көрөллөр, түмүк оҥостоллор, инникилэрин былаанныыллар. Быйылгы улуус баһылыгын баальтар ааспыт 2009 сыл бастыҥ тэриллэлэрэ, үлэ бастыҥнара аатталаннылар. "Культура эйгэтиттэн 2009 сыл бастыҥ салайааччыта" номинацияны Кини библиотека Болтоҥотооҕу салаатын сэбиэдиссэйэ Татьяна Павловна Ефремова ылла. Бу суруйуубутугар кини үлэтин-хамнаһын туһунан билиһиннэриэхпит.

Татьяна орто үөрэх кэнниттэн Дьокуускайдааҕы культурнай-сырдатар училище библиотечнай салаатын бүтэрбитэ. 1977 с. Чуратчы нэһилиэгин улуустаабы библиотекатыгар Моторена Жирковальын, Полина Корякинальын комплектование отделыгар үлэлэспитэ. Ити кэмиэ библиотека сэбиэдиссэйэ Варвара Шелокова эҥ. Мария Калачева, Дария Картузова, Мая Сивцева, Полина Колесова курдук анал үөрэхтээх специалистары кытары алтыһан үлэлэхэ уопут муньуммута.

Салгыы Бахсы Толоонутар библиотекардаабыта. Итиннэ үлэлэбит кэмин олус истиҥник саныыр. Саҥа кулуубу үлэрэ киллэриигэ нэһилиэннэҕ бүттүүнэ туруммута. Уопсай үлэҕэ-хамнаска, СДК ыытар бары дьаһалларыгар көхтөөхтүк кыттыбыта, кэмэ-тирэх буолаллара. Уус-уран самодеятельноска элбэх киһи кыттара, талааннаах нэһилиэгиэн биллэрэ.

1979 сыллаахха Болтоҥо нэһилиэгэр СДК директорынан ананан калбитэ. Библиотекарынан Дария Ефремова үлэлиирэ. Бу иннинэ үлэлэбит Татьяна Васильевна Попова Сельсовет исполкомун председателиэн быыбардаммыта. Улуус биир бастыҥ үлэлээх библиотекарынан биллэрэ. СДК директорынан сыл курдук үлэлэн баран библиотекаҕа кэспүтэ. Элбэх книгэлээҕэр (6000-ча кэриҥэ юниэ фондалааҕа), хаартыска, буклет, сценарий бэлэтэ этэ. Библиотекаттан бэйэтиттэн книгэ уларсарын таһынан кыһыл мунукка, Кыдал учаастаҕар, оттуур звеноларга тарҕатара. Хатылы нэһилиэгиэҕи культура үлэһиттэриниин кыттыһан сайынын агитбригэдэҕэ сылдьаллара, фермалары, оттуур звенолары кэриҥэллэрэ.

1978 с. Культура дыэтэ умайан, библиотека книгаларэ уокка былдьаммыттара. Саҥа фонда тэриллитигэр олохтоох нэһилиэннэҕ, биирдиилээн дьон, улуус библиотекалара көмөлөспүттэрэ. Холобур, биир дойдулаахтара, ССКП райкомун секретарынан үлэлээбит И. П. Листиков 150 книгэни, суруйааччы Күн Дыырбинэ төрөппүт кыыһа Мария Степановна Саввина 100 книгэни балаҕаттаабыттара.

1989 с. саҥа Культура дыэтэ үлэҕэ киирэн, библиотека оҥаа коспутэ. Библиотека кэмигэтэ эбиллэн, саҥардыллан иҥэр. Бүгүҥү турутуран 7581 книгэлээх. 2009 сылга 311 саҥа книгэ эбиллибит. Ааҕааччы эмиэ эбиллэр. Барыта 491 ааҕааччы библиотеканан туһанар - 162 киһи книгэ уларсар (абонент), 177 киһи ааҕар саалаҕа сылдьар. 1-9-с кылаас оҕолоро - 97 үөрэнээччи библиотекаҕа сылдьар, үөһэ кылаас оҕолоро улахан дьоҥҥо кирсаллар.

Татьяна Павловна ситиһиилээх үлэтинэн Болтоҥотооҕу библиотека 2001 с. "Ааҕыы таһымын саҥа технологиялары киллэрэн ситиһии", 2006 с. "Олоҥхо-үүнэр көлүөнэ улуу нэһилиэстибэтэ", 2009 с. "Көлүөнэлэри сибээстиир ситим" диэн темаларынан үлэлээн граннары ылбыта. Ааспыт сыл түмүгүнэн 100 тыһ. солк. граны ылан, компьютер комплегын, сканер, принтер, коерокс, о. д. а. атыыласта. Библиотека книгэни уларсыынан, ааҕар саалаҕа дьоҥу түмүүнэн эрэ мунурдаммат, араас тематическай бизнэрдэри, ааҕааччылар конференциялары, книгэ презентациятын, о. д. а. дьаһаллары ыытар. Ол курдук 2009 с. "Олоҥхо-киһи өйүн-санаатын сайыннарар чүлуу айымныы" диэн улуустаабы семинар, фольклорист, суруйааччы Г. М. Васильев төрөөбүтэ 100 сылыгар анаан, үрдүк таһымнаах ыытыллыбыта. Бу семинарга филологическай наука доктора В. В. Илларионов, филологическай наука доктора Н. Н. Ефремов, филологическай наука кандидата Н. И. Попова, о. д. а. кыттыыны ылбыттара. Улуустаабы ыччат отдельын тэрийиитинэн "Уран тыл" диэн тыл этиитигэр (риторикаҕа) 7 нэһилиэк ыччаттара кыттыылаах конкурс буолбута. "Маарыкчаан ааҕыылара", "Ыччат уонна билиҥни кэм" темаҕа эдэр ыалларга аналлаах ааҕыы үрдүк тэрээһиннээхтик барбыттара. Оскуола улахан кылааһын оҕолорутар улуустаабы ис дьыала отдельын үлэһиттэриниин "Сокуону тоҕо билэҕин?" дьыалабыай ооньуу бэрт интэриэһинэйдик барбыта. Суруйааччы С. А. Попов-Тумат книгэлэригэр аналлаах "Хоту дойду дыктитэ" литературнай бизнэр, журналист О. В. Жиркова "Саҥа тиэлит сааналарым" книгэтин презентацията буолбуттара. Татьяна Павловна ыытыыт итинник дьаһалларын, тэрээһиннэрин бэрт элбэҕи аатталыахха сөп.

Библиотека быйылгы сылга Улуу Кыайыы 65 сылыгар, атын үбүлүөйдээх дааталарга анаммыт быллаанныардаах. Олору олоххо киллэриигэ Татьяна Павловна бары күүһүн-кыаҕын ууран үлэлиэҕэ диэн эрэнэбит.

Алексей СЛЕПЦОВ.

Муниципальное образование «Сыланский наслег»
Чурапчинского улуса (района) РС(Я)

РАСПОРЯЖЕНИЕ

№ 2 от 22 января 2010 года

Об образовании избирательных участков

На основании п. 2, п.7 статьи 12 Закона Республики Саха (Якутия) «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)» по согласованию с избирательной комиссией муниципального образования «Сыланский наслег» распоряжаюсь:

1. Образовать на территории муниципального образования «Сыланский наслег» 4 (четыре) избирательных участка:

– Усун-Кюельский многомандатный избирательный округ № 1 избирательный участок № 15.

Местом нахождения Участковой избирательной комиссии определить здание Центра досуга им. А.А.Сивцева, находящийся по адресу: с.Усун-Кюель, ул. Дьячковского, 76, тел: 23-342.

– Бэрийский одномандатный избирательный округ № 2 избирательный участок № 18.

Местом нахождения Участковой избирательной комиссии определить здание Бэрийского школы-сада, находящийся по адресу: с.Бэрэ Сыланского наслега, тел:23-310.

– Улахан-Кюельский многомандатный избирательный округ № 3 избирательный участок № 16.

Местом нахождения Участковой избирательной комиссии определить здание МОУ Улахан-Кюельской ООШ находящийся по адресу: с. Улахан-Кюель, Сыланского наслега, тел: 23-317.

– Теийский многомандатный избирательный округ № 4 избирательная комиссия № 17.

Местом нахождения Участковой избирательной комиссии определить здание Теийского школы-сада, находящийся по адресу: с.Тея, Сыланского наслега, тел: 23-323.

2. Обнародовать данное распоряжение на доске объявлений в Центре досуга им. А.А.Сивцева, опубликовать в улусной газете «Саҥа олох».

И.С. МАКАРОВ,
глава МО "Сыланский наслег".

ИЗБИРАТЕЛЬНАЯ КОМИССИЯ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «СЫЛАНСКИЙ НАСЛЕГ»

РЕШЕНИЕ

№ 6 от 31 января 2010 года

О регистрации кандидатов в депутаты представительного органа муниципального образования «Сыланский наслег»

Рассмотрев документы, представляемые в избирательную комиссию муниципального образования «Сыланский наслег» для регистрации кандидатов в депутаты представительного органа муниципального образования "Сыланский наслег", в соответствии со статьями 18 и 34 Закона Республики Саха (Якутия) «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)» избирательная комиссия муниципального образования «Сыланский наслег» решает:

1. Зарегистрировать кандидатов в депутаты представительного органа муниципального образования "Сыланский наслег":

По Усун-Кюельскому многомандатному избирательному округу № 1:

– Никифоров Алексей Дмитриевич - 31.01.2010 г. время: 11 ч. 30 мин.

По Теийскому многомандатному избирательному округу № 4:

– Марков Василий Николаевич - 31.01.2010 г. время: 10 ч. 15 мин.

По Улахан-Кюельскому многомандатному избирательному округу № 3:

– Еремеева Ксения Дмитриевна - 31.01-2010 г. время: 11 ч. 45 мин.
– Михайлов Иннокентий Романович - 31.01.2010 г. время: 12 ч. 00 мин.
– Макарова Альбина Нестеровна - 31.01-2010 г. время: 12 ч. 20 мин.
– Собакин Алексей Семенович - 31.01-2010 г. время: 12 ч. 25 мин.

2. Выдать зарегистрированным кандидатам удостоверения установленного образца.

3. Опубликовать настоящее решение в улусной газете «Саҥа олох», разместить на стенде в здании Центра досуга.

К.В. МАКАРОВА,
председатель ИКМО "Сыланский наслег",
Т.Н. МАКАРОВА,
секретарь ИКМО "Сыланский наслег".

Киһи уонна сокуон

ТҮӨКҮНТЭН СЭРЭНИН!

Билиҥни олоххо түгэн үлэлээбэт, дьоҥу албыннаан, түөкүнэн бэйэлэриҥэр үп-харчы киллэриҥэр дьон бааллар. Бу дьон харыларыттан харбатан суут-сокуон иннигэр туралларын, накаастаналлар. Ол эрээри үтүө түгэннэ буруй оҥоһуллардарыгар дьон бэйэлэрэ төрүөт буолбуттарын, итэҕэйэн албыннаппыттарын-өйдөөн, кыбыстан, быраап органнарыгар милицияҕа үгэсүбэттэриттэн түөкүн сокуонтан, накаастабылтан куотар.

Российскай Федерация сокуонутар түөкүнү холуобунай эпизэтиннэскэ тардарга Холуобунай Кодекс 159-с ыст. ыйар.

РФ ХК 159-с ыстатыйата. Түөкүнээһин (Мошенничество).

1-кы чаах. Түөкүнээһин, ол эбэтэр атын дьон мальын-салын албыннаан биитэр дьон итэҕэлинэн туһанан ангчарыйы биитэр атын дьон мальын-салын ылар быраатаныы сокуонунан 120 тыһ.солк. диэри ыстараатаныы биитэр 180 чааска диэри эбэһээтэлиэй үлэнэн, биитэр 6 ыйтан 1 сылга диэри кыннөрүнэр үлэнэн, биитэр 2 ыйтан 4 ыйга диэри кэнгүлүн хааччахтааһыныкан накаастанар, биитэр 2 сылга диэри хаайыыннан накаастанар.

2-с чаах. Түөкүнээһин хас да сирэйиэн биитэр гражданинтыа биллэрэ-көстөр үп хоромньута оҥоһуллубут буоллаҕына, буруйдаахтар 6 сылга диэри хаайыыннан накаастаныахтарын сөп.

3-с чаах. Түөкүнээһин сулуустаан балаһыанньатынан туһаныллан оҥоһуллубут уонна улахан кэмэйдээх хоромньуну таһаарбыт буоллаҕына, буруйдаах 500 тыһ. солк. ыстараатаныан, биитэр ыстараатаах 6 сылга диэри хаайыыннан накаастаныан сөп.

4-с чаах. Түөкүнээһин тэрээһиннээх бөлөҕүнэн оҥоһуллубут биитэр ураты бодоҥ кэмэйдээх хоромньуну таһаарбыт буоллаҕына, буруйдаах 1 мөлсөлк. суумаҕа диэри ыстараатаныан баран 10 сылга диэри хаайыыннан накаастаныан сөп.

Дойдута үтүө холуобунай буруйдар мэйиниэ сүһүрдэр, киириирдэр утахтары иҥэн иэдэс туруктаах сылдьар дьоҥунан оҥоһуллар буоллахтарына, түөкүнээһин "өйдөөх" буруйдарга кирсэр. Бу дьайыыны киһи өйдөөн-санаан, сыаналаан, ырыҥалаан туран оҥорор. Ол обществоҕа өссө ордук кутталлаах. Дьон государствоны, тэриллэлэри албыннаан хаачыстаан-үгүтэнэн холуобунай эпизэтиннэскэ тардыллыбыт чахчылара биһиги да улууспутугар баалар. Ураты, биирдиилээн дьоҥу итэҕэлгэ киллэрэн түөкүнээһин эмиэ баар.

Ол курдук, сотовай сибээс сайдыбыт кэмигэр түөкүн аны сирэйин көрдөрбөккө, албыныыр киһитин кытары алтыспакка буруй оҥорор. Холобур, сотовай телефоҥҥа эрийэн баран оҕо иэдэҥнэ түбэспитинэн чуолкай сууманы баанна тиийэн этиллибит счекка угарыгар этэр. Маныык түбэлтэҕэ куттаммыт, долгуйбут ийэ, тугу да толкуйдуу, ырыҥалыы барбакка, оҕотун быыһыы, баанна этиллибит сууманы төлүү сүүрэр. Харчыны ыытан баран уоскуйан оҕотун кытта кэпсэлэхэ, албыннаппытын, дьа, билэр. Маныаха майгынныыр албыннааһын албэх. Албыннааччы: "Суолта иэдэҥнэ түбэстим. Кэлин кэпсэтиэм. Телефоҥҥа 300 солк. ук", - диэн СМС, биитэр чуо ийэҕэ, аҕаҕа аадырыстаан иэдэҥнэ түбэспит оҕолорун аатыттан СМС ыытар. Албыннатааччы итэҕэлгэ киирэ охсон, эрийээччи кимин-тугун быһаарсыбакка эмиэ терминалга сүүрэр. Албынначчы чуо ийэҕэ биитэр аҕаҕа тиийэн долгутан, итэҕэтэн албыннаныыр.

Албынначчылар СМС-тан ураты аны телефонунан, бэйэлэрин нүөмэрдэрин кистэбөккө эрийэн тахсар түбэлтэлэрэ эмиэ баар. Ол курдук, таксига телефоннаан сакаас биэрэн баран салгыы маҕаһыынҥа сылдьан ас атыылаһарыгар, сотовайга харчы угарыгар көрдөөн баран аадырыска кэлэриҥэр этэллэр. Такси аадырыска кэлэн баран киэ да такси оҥотун сакаастаабатаҕын, бэйэтэ итэҕэлгэ киирэн албыннаппытын оннө билэр.

Албыннатааччы телефонунан бэрт кэтиг, эрэнэриилээх куолаһы иҥэн итэҕэлгэ киирэн баран бэйэтин үбүн бэрт түргэнник Малитэр. Онтон албыннатааччы ас, харчы ылар киһитин итэҕэлгэ киллэрэриҥэр туох баар маастарыгыттан барытын киллэрэр, атын регионтан да олорон албыннаан: "Гастрономҥа сылдьан баран почта таһыгар кал, онно турабын", – диэтэриэ кэнэ киһи итэҕэйэр. Россия хас биирдии нэһилиэннэхтээх пуунугар маҕаһыын уонна почта, Карл Маркс аатынан уулуссалар баалларга оҥуоха олук буолар. Албыннааччы нууччалыы сангарара маныык түгэнтэ эмиэ торр эрэ улахан болҕомтоҕо ылыллыбат.

Түөкүнээһин курдук буруйдар оҥоһуллаллара, бастатан туран, албыннатааччы (эмсэҕэлэммит) тус бэйэтин майгытыттан уонна болҕомтолооҕуттан тутулуктаах. Албынначчы ыларыгар эрэ буолбакка, биэрэриэн эмиэ куоһурдаар. Абоненнэ санга омук массыынатын сүүйбүтүн туһунан этэн баран, ыыллыбыт счекка 2000 солк. суһаллык ыытарыгар СМС ыытыллыбытын албыннатааччы бэйэтин кэнэнэттэн уонна ымсыы санаатыттан, түргэнник байар түгэн кэһүнэ дии санаан харчытыттан түргэнник арахсар эрээри, эрэнэриллибит массыынатын ылбат. "Босхо ас сохсоҕор эрэ баар", – диэн ос хоһоонно бүтэр бүппүтүн кэнэ өйдөнүллэр.

Киһи киһиэхэ итэҕэйэрэ, эрэнэрэ хайҕаллаах эрээри, тус бэйэ мальттан, үбүттэн арахсыах иннинэ толкуйдаан, бэлэбиэркэлэн баран биэрэрэ ордук эрдэлээх буоларын умнуман!

Е.МЕФИМОВА,
сиидэбэтэл, юстиция подполковника.

ЭҺЭРДЭЛИИБИТ!

Кірду быраптыгын, Хадаар нэйилиэгин олохтоохун ***Николай Петрович ТИТОВУ*** *олоҕун орто омуччуйаныгар итиитик-истиҥник эҥэрдэлиибит!*

Бадарабыт эйиэхэ туохтан да хандыгыйыгыттааҕар дорообуйаны! Кинэн кэрдэрбит кэнсиэ чыычаалтаргын ҥыраастыах, ытыс-лаҥы ыйыт дьон оҥорторуон, эйэҕэс, алгыстаах кэргэнигинэн Мотренаньын уйун дьылларга дьоллоохтук олоруну диэн алгыыбыт!

Чурапчыттан эдьиийиҥ Екатерина Михайловна, Илларионовтар, Красильниковтар.

БИЛЛЭРИИЛЭР

КПКГ "Ссудо-сберегательный Союз" с 1 февраля по 31 марта 2010 г. объявляет акцию "Весеннее настроение". Проценты тают, сумма растет! Выдаем займы до 100 000 рублей под 3% в месяц. Обращаться по адресу: с. Чурапча, ул. Макарова 7, кв. 2.
Тел: 8914-100-74-55.

* * *

"Байыыстыр" маҕаһыанна атыыны бааллар: спец. таҥас арааһа көрүҥэ, электро-бытовой табаардар, ынах-хомуос, МТЗ, "Сингай" тракторлар саптаас чаастара, кэйи сиир бурдуга, ыаллаҕа–13 сэлиэ, 50 ыаллаҕа–900 сэлиэ, Верховтсы кетер фабрикатын бороду-уксуйата уонна табаардар. 10000 сэлиэ үөһэ атыылаттахтыгына уһатан тэлгүүрэ (рассрочка) бэриэхтэйин сөп.

"Сингай-220" тракторы ардыгар биэриэ сыалаах ылабыт. Сыаната–121769 сэлиэ. "Россельхозбанк" ньгуо кредит ылыахха сөп.
Билэр тел: 41-384, 8914-223-45-35, 8914-298-83-34.

* * *

Бөлүүс хаһарга, оҥорорго сыалаах ылабыт. **Тел: 42-311.**

* * *

46 калаалаах телбүүрдэх VIVA-TV спутниковай телевидение оборудованиетын туруорда биэрэбит. Нэйилиэргэ таасабыт. Хас холбоҥнут абонентка 2-тэн тахса боскоо ыйдары биэрэбит.
Билэр тел: 42-065, 8914-237-19-05.

* * *

Гранит, мрамор таастарын ритуальнай паамятниэктэргэ сыалаах ылабыт. Чурапчы нэй., Кусчара уул., 7.
Тел: 41-887, 8914-225-80-57.

* * *

Кэнэҥэ таас дьиэҕэ тоҥору хаачыллыылаах иккис хостоох квартира атыылыыбыт. Сыната–1,5 мил. сэлиэ.
Тел: 8914-268-40-77, 8924-878-40-77.

* * *

Итиэннэ туһанааччылар, 2009 сылларга уонна 2010 сыл тохсунньу ыйдаарга иҥэстэрин олунньу ыйы 10 күнүгэр диэри кэлэн төлөөрүгүгэр! 10-с чыйыыла кэлиэхтэн пеня эрдэллэр. Барыы паспордаах калькулятыт сыанта дуоһаабар туһаҥнэрит (2010 сылга).
"Коммуунтэлэбэт" ОДьКХ ГУП филиала.

* * *

Тохсунньу 25 күнүттэн олунньу 25 күнүгэр диэри "Эрэл" кредитэйдэ кооператив быйыл оскуоланы бүтэрэр оҕолордоох ыаллартан "Абитуриент" диэн аналын тэриллэр. Бу анаалга киирэн бэс ыйын 3 күнүгэр диэри хаачыллыылаах оҕолоругут уонна кэнсиэлэргэр мунньуохтуттан сөп. Уурдарыы сылларыы бырыйыанан 48, оту таһаҕан тэлэрэн биэриллэх.

Оҕо уонна кэнсиэлэр, туттарсарыгар 50 тыһыынча наада. Оту хайдах мунньабыт? Холбуур, эйиэхэ 3-с чыйыыларга калан 10 тыһ. сэлиэ уурдараҕыт. От 5 ыйга уурдарыы буолар. Онтон ол дуоһабарыгыттан эйиэхэ ыйаабыт 10-нуу тыһыынча сэлиэ. Калан уурдардахха маннык буолар:

Уурдарыы чыыһылата	Уурдарыы суммата	% сыгар күнэ	% суммата
Олунньу 3 күнүгэр	10000	150	2000
Күлүн тутар 3 күнүгэр	10000	120	1600
Муус устар 3 күнүгэр	10000	90	1200
Ыам ыйын 3 күнүгэр	10000	60	800
Бэс ыйын 3 күнүгэр	10000	30	400
Барыта	**50000**		**6000**

Бу холбуур кэрдиҥэрүүнү, эйиэхэ 5 ый устата 56 тыһыынчаны оҕолоругут уонна кэнсиэлэргэр эрдэлэхтэх мустуттуг. 56 тыһыынча оҕо хаһыак бараар соҕуруу уонна туттарса барыылар-кэлиилэргэ сөп буолуохтаах. Онтон ый аайы 10-нуу тыһыынча сэлиэ кэлиэр ыыаххыт суох буоллаҕына, 1-2 тыһ. сэлиэ уурэнитэт 5 ый устата эйиэтэхтэйин сөп. Оту таһыаннан от мөҥүгар калан тиэйиэт суммаҕа кредит ылыаххытын сөп. Уурдарыылаах дьон кредитэ мэйиэ суох, түргэнник ылыллар.

Оҕолоругут уонна дьон буоллаллары туһугар эрдэттэн мунньуохан, биир саамай улахан ыыналдыны, хаачыллыылаах "Эрэл" кредитэйдэ кооперативка эрдиннэр.

Барыы тэрилгэлэрэ кэлэн биилэн, консультация ылларыгыттар ыгыраҕыт.

Баҥнэ адаарыспыт: Чурапчы нэйилиэгэ, Карл Маркс аатынан уул. 21 "в" дьиэтэ ("Боотур" рынок дьиэтэ).
Тел: 42-909, 8914-105-81-11.

* * *

К вниманию должников по кредитам перед МУП «Чурапчинское УКС»
ОБЪЯВЛЯЕМ ПРОЩЕНЫЕ ДНИ

Должников по кредиту ИЖС и иным кредитам просим погасить задолженность без учета штрафных санкций с 01 по 26 февраля 2010 года.

По завершению «Прощеных дней» оплата будет приниматься с учетом штрафных санкций, также дело злостных неплательщиков будет передано в суд.

Для справки обращайтесь по адресу: с.Чурапча, ул. Артемьева 9, МУП «Чурапчинское УКС», тел: 41-154.

Муниципальное образование «Хонтогойский наслег»
Чурапчинского улуса Республики Саха (Якутия)

РАСПОРЯЖЕНИЕ

№ 2 от 26 января 2010 года.

Об образовании избирательных участков по выборам депутатов представительного органа МО «Хонтогойский наслег»

1. В соответствии с Федеральным Законом «Об основных гарантиях избирательных прав и права на участие в референдуме граждан РФ» и законом Республики Саха (Якутия) «О муниципальных выборах в РС(Я)» от 11.07.2007 года для голосования и проведения выборов на территории Хонтогойского наслега образовать избирательные участки:

1.1. Хонтогойский избирательный участок №22 - на территории с. Дирин Хонтогойского наслега, центр Дирин, в здании Диринской общеобразовательной агрошколы, расположенной по адресу: с. Дирин, ул.Марыччаская 10.

1.2. Мельжехинский избирательный участок №21 - на территории участка Мельжехи Хонтогойского наслега, центр Улахан-Эбэ, в здании клуба.

2. Контроль за исполнением данного решения оставляю за собой.

С.В. ПЕТРОВ,
глава МО "Хонтогойский наслег".

ИЗБИРАТЕЛЬНАЯ КОМИССИЯ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «СЫЛАНСКИЙ НАСЛЕГ»

РЕШЕНИЕ

№ 3 от 30 января 2010 года.

О регистрации кандидатов на должность главы муниципального образования «Сыланский наслег»

Рассмотрев документы, представленные в избирательную комиссию муниципального образования «Сыланский наслег» для регистрации кандидатов на должность главы муниципального образования «Сыланский наслег», в соответствии со статьями 18 и 34 Закона Республики Саха (Якутия) «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)» избирательная комиссия муниципального образования "Сыланский наслег" решает:

1. Зарегистрировать кандидатов на должность главы муниципального образования «Сыланский наслег»:
- Макаров Иван Семенович - 30.01.2010 г. время: 10 ч. 00 мин.
- Спиридонов Егор Афанасьевич - 30.01.2010 г. время: 14 ч. 35 мин.

2. Выдать зарегистрированным кандидатам удостоверения установленного образца.

К.В. МАКАРОВА,
председатель ИКМО "Сыланский наслег".
Т.Н. МАКАРОВА,
секретарь ИКМО "Сыланский наслег".

ИЗБИРАТЕЛЬНАЯ КОМИССИЯ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «СЫЛАНСКИЙ НАСЛЕГ»

РЕШЕНИЕ

№ 4 от 30 января 2010 года.

О регистрации кандидатов в депутаты представительного органа муниципального образования «Сыланский наслег»

Рассмотрев документы, представленные в избирательную комиссию муниципального образования «Сыланский наслег для регистрации кандидатов в депутаты представительного органа муниципального образования "Сыланский наслег", в соответствии со статьями 18 и 34 Закона Республики Саха (Якутия) «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)» избирательная комиссия муниципального образования "Сыланский наслег" решает:

1. Зарегистрировать кандидатов в депутаты представительного органа муниципального образования "Сыланский наслег". По Усун-Кюельскому многомандатному избирательному округу № 1:
- Максимова Любовь Юрьевна - 30.01.2010 г. время: 10 ч. 20 мин.
- Филиппов Яков Дмитриевич - 30.01.2010 г. время: 10 ч. 30 мин.
- Спиридонова Нюргуяна Прокопьевна - 30.01.2010 г. время: 10 ч. 35 мин.
- Спиридонов Лев Иосифович - 30.01.2010 г. время: 10 ч. 40 мин.
- Иванова Вера Васильевна - 30.01.2010 г. время: 10 ч. 43 мин.
- Макаров Николай Матвеевич - 30.01.2010 г. время: 11 ч. 45 мин.
- Макарова Надежда Николаевна - 30.01.2010 г. время: 12 ч. 15 мин.
- Ноговицына Боя Семеновна - 30.01.2010 г. время: 14 ч. 15 мин.
- Макаров Андрей Петрович - 30.01.2010 г. время: 14 ч. 50 мин.
- Макарова Любовь Алексеевна - 30.01.2010 г. время: 14 ч. 55 мин.
- Посольская Оксана Петровна - 30.01.2010 г. время: 15 ч. 15 мин.
- Христофорова Сардылана Николаевна - 30.01.2010 г. время: 15 ч. 25 мин.
- Трофимова Ульяна Дмитриевна - 30.01.2010 г. время: 15 ч. 30 мин.
- Макарова Дарья Дмитриевна - 30.01.2010 г. время: 15 ч. 40 мин.
- Яковлева Екатерина Алексеевна - 30.01.2010 г. время: 16 ч. 00 мин.
- Дьячковская Екатерина Николаевна - 30.01.2010 г. время: 16 ч. 30 мин.

По Тенгинскому многомандатному избирательному округу № 4:
- Беляев Николай Никитич - 30.01.2010 г. время: 15ч. 20 мин.
- Новгородова Майя Васильевна - 30.01.2010 г. время: 15 ч. 35 мин.

2. Выдать зарегистрированным кандидатам удостоверения установленного образца.

К.В. МАКАРОВА,
председатель ИКМО "Сыланский наслег",
Т.Н. МАКАРОВА,
секретарь ИКМО "Сыланский наслег".

ИЗБИРАТЕЛЬНАЯ КОМИССИЯ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «СЫЛАНСКИЙ НАСЛЕГ»

РЕШЕНИЕ

№ 5 от 31 января 2010 года.

О регистрации кандидатов на должность главы муниципального образования «Сыланский наслег»

Рассмотрев документы, представленные в избирательную комиссию муниципального образования "Сыланский наслег" для регистрации кандидатов на должность главы муниципального образования "Сыланский наслег", в соответствии со статьями 18 и 34 Закона Республики Саха (Якутия) «О муниципальных выборах в Республике Саха (Якутия)» избирательная комиссия муниципального образования «Сыланский наслег» решает:

1. Зарегистрировать кандидатом на должность главы муниципального образования «Сыланский наслег»:
- Макаров Петр Федорович - 31.01.2010 г. время: 13 ч. 00 мин.
- Выдать зарегистрированному кандидату удостоверение установленного образца.

К.В. МАКАРОВА,
председатель ИКМО "Сыланский наслег",
Т.Н. МАКАРОВА,
секретарь ИКМО "Сыланский наслег".

МАХТАНАБЫТ

Биһиги эбэбит, иҥэбит, үлэ, тыыл ветерана Коркина Татьяна Ивановна ыарахан ыарыыта ылларбыт кыһалҕаларын күннэрбитигэр ойоҕуттан буолбут бириҥ үлэлиир коллеҕаларбар, чуолаан улуус баһыыстыын солбуйааччы Артамонов Петр Петровичка, Брызгаева Таисия Титовнаҕа, суотчиларбар Р.Ш.Халиловка, Н.Н.Гаврильевка, А.И.Хонтановка, эбэзбит истиг дьүөгэлэригэр Г.Г.Григорьеваҕа, С.Борисоваҕа, О.Н.Дьячковскаяҕа, хирургическай отделение кылаабынай бырааһыгар Борисов Степан Харлампьевичка, кыһамньылаах медсестэралэргэ, К.А.Монастыревка, биһиги дьиэ кэргэнигэ улахан көмөҥ оҥорбут О.П.Кузьминаҕа, күүдү кыйыбытын тиҥэх суолутар атаарар кутурҥинээх күммүгүгэр куукэмэ, ойоҕуттан буолбут убайбар В.Н.Коркиҥа, эдьиийдэр А.Н.Ивановаҕа, бырааппар Р.В.Коркиҥа, кинилэр дьиэ кэргэттэриэгэр, барыы чугас аймахтарбар, ыкса ыалларбар, Күөрүгэй алааһын олохтоохторутар Макаровтарга, Христофоровтарга, Абрамовтарга, Дорофеевтарга, Поповтарга, Макаровтарга, Захаровтарга, Арыылаах нэйилиэгэр олорор истиг дьүөгэлэрбэр, табаарыстарбар тутунан да көмөммит дириҥ махталбытын тиэрдэбит. Маннык аһыы кутурҥин эйиги дьиэҥитин тумунуун, ыарыы ыалласпатын, эрэл эҥэрдэстин.

Бадарабыт барыгытыгар, дьиэ кэргэнитигэр чаҕ олоҕу, кытаанах дорообуйаны, үлэҕит таһаарыылаах буоллун, оҥорбуккут сиргиҥнэлэннин. Дьолу-саргыны!

Кажеевкиннар дьиэ кэргэттэрэ.

* * *

Бу дьыл тохсунньу ыйы 22 күнүгэр Малдьахсыттан төрүттэхх Дьокуусай куорат олохтоохун, кундүүк саныыр кыысын, эдьиийбитин Пестерова Людмила Николаевнаны хомолтолоохтук сүтэрбит ыарахан күннэрбитигэр күүс-көмө, сүбэ-ама, ойоҕуттан чугас дьоммутутар Тулагы нэйилиэгин олохтоох дьаһалтатыгар, балта Александра Николаевна биириҥ үлэлиир дьүөгэлэригэр, коллективыгар, биириҥ үөрэммит доҕотторугар, "Сахабулт" салалтатыгар, биириҥ үлэлэбит доҕотторугар, уола Сергей үөрэнэр оскуолатын 2-с, 9-с кылаас салайаччытыгар, социальнай педагогар, биириҥ үөрэнэр оҕолоругар, терепутуттэриэгэр, Аммосов Иннокентий Николаевичка, Диринтээҥи "Ыллык", Хонтойдооду "Кэнэҥэри" үөрүйаанар коллективтарыгар, ыалларыгар, чуолаан Моисеев Юрий Николаевичка, Дирин оскуолатын биириҥ бүтэрбит доҕотторугар, Төгүлүгэ 14-с №-дээх ПТУ-га уонна Новокуйбышевка биириҥ үөрэммит дьүөгэлэриэгэр, 8-с №-дээх ПТУ-га биириҥ үлэлэбит дьүөгэлэриэгэр, аймахтарбыттыгар, чуолаан А.А. Ивановка, А.А.Сотниковка, А.А.Ивановка, А.А.Цыпандинаҕа, Мария, Иннокентий Корякиннарга, убайбыттыгар Григорий Иванович Поповка, аймахтарбыттыгар Катитоновтарга, Аргуновтарга, Мария, Гаврил Софроновтарга, Софья, Нина, Николай Неустроевтарга, Татьяна, Дмитрий Чепаловтарга, С.Е.Сидоровка, А.А.Захаровка, кэйиннитигэр А.А.Пестереваҕа, сиэмитигэр Сахаайаҕа туохха да тэҥнэмэт махталбытын тиэрдэбит.

Барыгытыгар олоххутугар дьолу-саргыны, таҥаарыылаах улэҥ-хаамыны, кинэ мас курдук кытаанах дорообуйаны бадарабыт. Хаһан да ыарыы ыалласпатын, кутурҕан тэарыйбатын.

Шэйтэ, биириҥ торообутэрэ.

Бахсы нэйилиэгин олохтоох
БАРАШКОВ Иван Михайлович
олохтон туораабытынан кутурҥинэриэ тиэрэллэр:

– Барашков Иван Михайлович ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Ирина Ивановаҕа, оҕолоругар, биирэ торообуттэриэгэр, аймахтарыгар Алаҥар ардыгар ыалаастаах оскуолаларыгар биирэ үөрэммит доҕотторо;

– Убайдарын курдук саныыр убластыыр нэйилэрэ Барашков Иван Михайлович олохтон туораабытынан кэргэнигэр, оҕолоругар, биирэ торообуттэриэгэр Местникова М.С., Кардашевскайдар, Петровтар.

– Тиэтэллаах кэргэнэ Барашков Иван Михайлович олохтон туораабытынан биириҥ үлэлиир, Мутуллай пищеблогынан үүт сыарын мастарыгар Барашкова Ирина Ивановаҕа "Чурапчы" ТХПК коллектива.

Алаҥар нэйилиэгин олохтоох
ШЕЛОМОВ Николай Николаевич
олохтон туораабытынан кутурҥинэриэ тиэрэллэр:

– Тиэтэллаах бырааппа, кэргэнэ, ардыара, эҥэлэрэ Шеломов Николай Николаевич ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Мария Макаровнаҕа, уолтар Макар Николаевичка, сиэмэриэгэр, убайдар Шеломов Семен Никитичка, эдьиийдэр Шеломова Майя Николаевнаҕа, барыы чугас аймахтарыгар Чурапчыттан П.Ф.Слепцова, С.Ф.Перелыгина, М.П.Старостина, С.Ф.Максимова;

– Тиэтэллаах бырааппа, кэргэнэ, оҕолоро, эҥэлэрэ Шеломов Николай Николаевич олбуҥунан эдьиийдэр Майя Николаевнаҕа, кэргэннэр Мария Макаровнаҕа, уолтар Макарга, сиэмэриэгэр, аймахтарыгар Чыыпаратыттан, Аммыттан Барашковтар;

– Күүлү кэргэнэ, эрэгэ, эҥэлэрэ Шеломов Николай Николаевич уйун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Мария Макаровнаҕа, уолтар Макар Николаевичка, сиэмэриэгэр, чугас аймахтарыгар Хабахсыттан Хонтановтар, Чурапчыттан Барахсановтар, Дорофеевтар.

КАМПЕЕВ Семен Семенович
уйун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр Анна Васильевнаҕа, кыргыттарыгар Мариэҥ, Лунтра, күүгүүгүгэр, сиэмэриэгэр диириҥ кутурҥаммытын тиэрдэбит.

Чаҥыраттан "Алтыс" туойбо олохтоохторо.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Редактор-директоры солбуйааччы, культура, бырааб, дорообуйа хаҥыстобылын отдела – О.В. ЖИРКОВА.
Эпэпэтиэр секретарь, литературнай сотрудник, сурук отдела – Н.Н. ПУХОВА.
Экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела – А.М. СЛЕПЦОВ.
Үөрэхтээһин, оҕо аймах, иччат отдела – А.Г. КУЗЬМИНА.
Верстальщик – Э.И. ХОМУС. Корректор – В.Н. ПЕТРОВА.
Бэчээтчиэй – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ.

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствата, Чурапчы улууһун "Сана олох" редакционнай-издательскай холбоһук государственнай учреждение. Массабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһуну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ СР региональнай управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №19-0423.

Сана олох

Аадырыспыт: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. E-mail: sanaoloh@mail.ru

Бэчээккэ сакаас: № 9 (10096) Тираж 2510. Хаһыат сыната: 10 сэлиэ.

Автор сурутар этиилэр анаа редакция позициятыгар кэлдьи сөп түбэйэр буолбатах. Суруккаа мөҥүлэр чаҥнар кырдьыгастыылар эпэпэтийэ өтөр тус бэйэтэ сүгэр.

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графика: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэрилиннэ: 16 ч 00 м. "Сана олох" редакционнай-издательскай холбоһукка 01.02.2010 с. офсетка бэчээтэннэ. Аадырыса: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекс: 54907. Хаһыат кэдиэлэбэ устэ! оптуоруннькка, чэпиэргэ уонна субуотаҕа тахсар.